

กระบวนการประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง

๑. การระบุความเสี่ยงและประเภทความเสี่ยง

การระบุความเสี่ยงให้ระบุรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยง โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยง และนำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวมาพิจารณาประเภทความเสี่ยง ดังนี้

ประเภทความเสี่ยง	ความหมาย
Know Factor	ความเสี่ยงที่เคยเกิดมาก่อนหรือคาดว่าจะมีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้น
Unknow Factor	ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดหรือมีประวัติมาก่อนแต่มีความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการพยากรณ์ในอนาคต

๒. เกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ความเสี่ยง พิจารณาเงื่อนไขในการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง ๒ มิติ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบของความเสี่ยง (Impact) เพื่อกำหนดระดับความเสี่ยง (Level of Risk)

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเป็นข้อมูลในการตัดสินใจจัดการกับความเสี่ยง โดยการพิจารณาถึงโอกาสในการเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) การวิเคราะห์สามารถเป็นได้ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative) กึ่งปริมาณ (Semi-Quantitative) เชิงปริมาณ (Quantitative) หรือผสมผสานกันไป

กระบวนการประเมินความเสี่ยง จะทำการวิเคราะห์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยง

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง การประเมินโอกาส ของการที่แต่ละเหตุการณ์จะเกิดขึ้นโดยการพิจารณาสถิติการเกิดเหตุในอดีต ปัจจุบัน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของโอกาสที่จะเกิดในอนาคต โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
๕	มีโอกาสในการเกิดสูงมาก
๔	มีโอกาสในการเกิดค่อนข้างสูงหรือบ่อย ๆ
๓	มีโอกาสเกิดบ้างเป็นบางครั้ง
๒	อาจมีโอกาสเกิดแต่นาน ๆ ครั้ง
๑	แทบไม่มีโอกาสเกิดขึ้นเลย

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ความเสียหายที่จะเกิดขึ้น หากความเสี่ยงนั้นเกิดขึ้น เป็นการพิจารณา ระดับความรุนแรงและมูลค่าความเสียหายจากความเสี่ยงที่คาดว่าจะได้รับ โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	ความหมาย
๕	สูงมาก	มีผลกระทบต่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงมาก
๔	สูง	มีผลกระทบต่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูง
๓	ปานกลาง	มีผลกระทบต่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีปานกลาง
๒	น้อย	มีผลกระทบต่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีน้อย
๑	น้อยมาก	มีผลกระทบต่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีน้อยมาก

ระดับความเสี่ยง (Risk Level) กำหนดค่าเท่ากับผลคูณของระดับโอกาสที่ความเสี่ยงอาจเกิดขึ้น (Likelihood) และระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง (Risk Level) = ระดับโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) x ระดับผลกระทบ (Impact)

ซึ่งระดับความเสี่ยงแบ่งตามความสำคัญเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับ ความเสี่ยง	ระดับคะแนน	ความหมาย
สูงมาก (Extreme)	๑๗-๒๕	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งรัดจัดการความเสี่ยง ในทันทีเพื่อให้ความเสี่ยงต่ำลง และอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในที่สุด
สูง (High)	๑๐-๑๖	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องเฝ้าระวัง และจัดการความเสี่ยง เพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
ปานกลาง (Medium)	๖-๙	ระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องใช้ความพยายามที่จะลดความเสี่ยงให้อยู่ ในระดับที่น้อยลงต่อไป
น้อย (Low)	๑-๕	ระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้วิธีควบคุมปกติในขั้นตอนการปฏิบัติงาน ที่กำหนดและติดตามระดับความเสี่ยงตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน

การพิจารณาคัดเลือกความเสี่ยงตั้งแต่ระดับคะแนน ๑๐-๒๕ เพื่อนำมาเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการ ความเสี่ยงเพื่อจัดการและควบคุมความเสี่ยงให้ลดลง ส่วนความเสี่ยงในระดับค่า ๙ และต่ำกว่า ถือว่าเป็น ความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้

ตารางแสดงระดับความเสี่ยงเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ

ระดับความเสี่ยง	ความหมาย
สูงมาก (แดง)	ลดความเสี่ยง หรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยง หรือร่วมจัดการความเสี่ยง
สูง (ส้ม)	ร่วมจัดการความเสี่ยง หรือ การลดความเสี่ยง
ปานกลาง (เหลือง)	ยอมรับความเสี่ยง หรือ ลดความเสี่ยง
น้อย (เขียว)	ยอมรับความเสี่ยง

โดยประเด็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับ สูงมาก (แดง) และระดับสูง (ส้ม) จะนำมาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ ซึ่งจะมีการติดตามผลการดำเนินงาน ในรอบ ๖ เดือน ๙ เดือน และ ๑๒ เดือน ต่อไป

๓. เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง

โดยการนำความเสี่ยงการทุจริต มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากการนำระดับโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) x ระดับผลกระทบ (Impact)

แผนภูมิแสดงความเสี่ยง (Risk Matrix)

ระดับการยอมรับความเสี่ยง (Degree of Acceptance)

โอกาส \ ผลกระทบ	เกิดขึ้นยาก น้อยมาก (๑)	เกิดขึ้นน้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	เกิดขึ้นสูง (๔)	เกิดขึ้นสูงมาก (๕)
สูงมาก (๕)	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
สูง (๔)	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
ปานกลาง (๓)	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
น้อย (๒)	๒	๔	๖	๘	๑๐
น้อยมาก (๑)	๑	๒	๓	๔	๕

ระดับความเสี่ยงที่ไม่สามารถยอมรับได้

มาตรการควบคุมความเสี่ยง

ยอมรับได้

	๑) ระดับความเสี่ยง ๑๗-๒๕ คะแนน	(สูงมาก)	ต้องกำกัับดูแลอย่างใกล้ชิด
	๒) ระดับความเสี่ยง ๑๐-๑๖ คะแนน	(สูง)	ต้องเฝ้าระวัง
	๓) ระดับความเสี่ยง ๖-๙ คะแนน	(ปานกลาง)	พอจะยอมรับได้ใช้วิธีควบคุมปกติ
	๔) ระดับความเสี่ยง ๑-๕ คะแนน	(ต่ำ)	ไม่ต้องมีการควบคุม

เมื่อนำคะแนนระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของความเสี่ยงแต่ละรายการประจำปีนั้น ๆ มาเปรียบเทียบกับระดับความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้ของความเสี่ยงและสาเหตุแล้วจะทราบได้ว่าความเสี่ยงที่ประเมินไว้นั้นจัดอยู่ในกรณีใด ดังนี้

๑. ความเสี่ยงที่ต้องกำกัับดูแลอย่างใกล้ชิด (ระดับความเสี่ยง ๑๖-๒๕ คะแนน) เป็นระดับความเสี่ยงที่สูงถึงสูงมาก และเกินระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ซึ่งจะต้องบริหารความเสี่ยงทันที โดยผู้บริหารต้องกำกัับดูแลอย่างใกล้ชิด

๒. ความเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวัง (ระดับความเสี่ยง ๑๐-๑๕ คะแนน) เป็นความเสี่ยงปานกลาง และมีระดับความเสี่ยงที่พอจะยอมรับได้ ซึ่งจะต้องบริหารความเสี่ยงโดยผู้บริหารให้ความสนใจเฝ้าระวัง เพื่อควบคุมและพยายามลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๓. ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (ระดับความเสี่ยง ๖-๙ คะแนน) เป็นความเสี่ยงที่น้อย หรือมีระดับความเสี่ยงที่พอจะยอมรับได้ แต่ต้องพยายามควบคุม มีเอกสารมาตรฐาน หรือมีมาตรการเพื่อกำหนดการปฏิบัติงาน เพื่อไม่ให้ความเสี่ยงย้ายสู่ระดับที่สูงขึ้น

๔. ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการควบคุมความเสี่ยง (ระดับความเสี่ยง ๑-๕ คะแนน) ใช้วิธีควบคุมตามกระบวนการทำงานปกติ ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม เป็นความเสี่ยงที่มีระดับความเสี่ยงน้อยมาก

๔. มาตรการการจัดการควบคุมความเสี่ยง

กรณีที่ การประเมินการควบคุมความเสี่ยงแล้วพบว่า กระบวนการใดมีโอกาสเกิดความเสี่ยงสูงหรือปานกลาง ให้จัดทำมาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันตามลำดับความรุนแรง